Sdružení TEREZA

Ekoškola

Prostředí školy

Učební celky pro 1. a 2. stupeň ZŠ a SŠ

Autor: Petra Šebešová Editoři: Jitka Krbcová, Jan Blažek Ilustrace: Alžběta Šimková Vydalo © Sdružení TEREZA 2012

Obsah

3 Co nás čeká

I. STUPEŇ

5 Zlepšujeme třídu
7 Příloha 1
8 Příloha 2

18 Třída jako botanická zahrada
22 Příloha 1
24 Příloha 2
25 Příloha 3
26 Příloha 4
30 Příloha 5
31 Příloha 6

II. STUPEŇ

32 Zlepšujeme třídu
34 Příloha 1
35 Příloha 2

36 Problémy školy
38 Příloha 1
42 Příloha 2

STŘEDNÍ ŠKOLA

43 Měníme školu
46 Příloha 1
47 Příloha 2

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Prostředí školy

Velké myšlenky:

K jakým hlavním a důležitým myšlenkám hodiny směřují?

Prostředí, v kterém pravidelně trávíme delší čas,
ovlivňuje naši motivaci, pocity i myšlení.

Máme-li možnost sami své prostředí ovlivnit,
máme k němu pak i lepší vztah.

Péče o prostředí kolem nás má i dopady na životní prostředí
a na nás záleží, jak velké jsou.

Zásadní otázky:

Co nás v souvislosti s velkými myšlenkami napadá?
Na co budeme v hodinách hledat odpovědi?

Co všechno můžeme vlastními silami ve škole ovlivnit, změnit, zlepšit?
Co nám pomáhá k tomu, abychom se ve třídě cítili dobře?
Jak naše škola působí na návštěvníky zvenku?
Dokážeme se s ostatními dohodnout, jak by měla vypadat naše třída?
Jaké potřeby mají ostatní „obyvatelé“ třídy/školy?
Jaké prostředky při zlepšování prostředí školy volit, aby co nejméně zatěžovaly životní prostředí?

Trvalé porozumění:

Co by mělo v žácích zůstat, až zapomenou detaily a dílčí fakta?

Žáci pochopí, že
- jsou schopni ovlivnit vzhled svého okolí, pokud vyvinou energii a respektují názory ostatních.
- každý organismus potřebuje ke své spokojenosti něco trochu jiného.
- při každé činnosti existují možnosti s různou mírou dopadu na životní prostředí.

Cíle:

1. stupeň

Žák
- navrhne úpravy své třídy tak, aby se v ní cítil lépe, a své návrhy zdůvodní. Na základě dohody s ostatními zvolí návrh, který vyhovuje většině.

- vyhledá a zpracuje informace o vybrané pokojové rostlině. Na základě toho se o ni dlouhodobě stará v souladu s jejími potřebami.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Důkazy o učení:

- Sepsané vlastní návrhy včetně důvodů, proč je zavádět. Zdůvodnění výběru výsledného návrhu.

- Výstava rostlin – zhotovení popisku k rostlině včetně informací o jejích nárocích a reflexe toho, jak byla péče o ni náročná a úspěšná.

2. stupeň

Žák

- navrhne úpravy své třídy tak, aby se v ní cítil lépe, návrhy zdůvodní. Na základě dohody s ostatními zvolí a realizuje návrh(y), který vyhovuje většině. Při volbě i realizaci návrhu vybírá prostředky šetrné k životnímu prostředí i vlastnímu zdraví.

- zhodnotí prostředí školy z různých hledisek a u vybraného problému navrhne jeho řešení; provede průzkum o problému a/či jeho řešení mezi spolužáky, zaměstnanci či návštěvníky školy, výsledky vyhodnotí a zpracuje.

Důkazy o učení:

- Zdůvodnění volby výsledného návrhu a vysvětlení, v čem jsou zvolené prostředky ekologicky šetrné.

- Zpracuje průzkum a jeho výsledky prezentuje/předá Ekotýmu.

Střední škola

Student

- zmapuje stav prostředí ve škole (se zaměřením na vybraný aspekt) a identifikuje problém, který může ve skupině vyřešit. Analyzuje, jakých skupin se problém a jeho případné řešení dotýká a kde by mohl vzniknout konflikt. Naplánuje a (případně s pomocí vedení školy) realizuje činnosti, které povedou k řešení, zohlední přitom hlediska různých stran. Vyhodnotí míru úspěšnosti řešení pomocí vhodných indikátorů. Při volbě řešení zohledňuje dopady na životní prostředí.

Důkazy o učení:

- Prezentace řešení problému a jeho environmentálních dopadů.

Zlepšujeme třídu

CÍLE:

Žák navrhne úpravy své třídy tak, aby se v ní cítil lépe, a své návrhy zdůvodní.

Žák na základě dohody s ostatními zvolí návrh, který vyhovuje většině.

1. STUPEŇ

1 VYUČOVACÍ HODINA

Důkaz o učení:

Žáci sepíšou vlastní návrhy na změny ve třídě včetně důvodů, proč je zavádět. Zdůvodní výběr výsledného návrhu.

Co budou žáci dělat:

Hodinu můžete využít v rámci třídnických hodin. Žáci si nejprve představují, jak by mohla vypadat ideální třída, v níž by se cítili dobře. Poté ve skupinách představují a vymýšlejí realizovatelné návrhy na základě svých představ i textů s různými nápady. Na závěr hlasují pro jednotlivé návrhy a volí ty, které zrealizují.

	AKTIVITA	ČAS	POMŮCKY
1.	Třída snů	10 min.	Pracovní list (Příloha 1)
2.	Tři nápady za skupinu	20 min.	Návrhy do třídy (Příloha 2), velký papír a fix nebo tabule s křídou
3.	Hlasování	10 min.	Dle varianty – puntíky: razítka či barevné fixy nebo pastelky, příp. křídy – semafor: barevná kolečka (červené, žluté, zelené) pro každého
4.	Vyhodnocení	5 min.	

1. Třída snů

Společně si povídejte o tom, jak se žáci ve třídě cítí, jak se jim tam učí, co mohou dělat o přestávkách apod. Poté vyzvěte žáky, aby si lehli na lavici, zavřeli oči a představili si, že se jednoho dne vzbudí a přijdou do školy a jejich třída bude úplně jiná, změněná, a bude vypadat jako v nejlepším snu. Bude tam všechno, co by se žákům líbilo, ale přitom to pořád bude třída ve škole, ve které se učí. Nechte žákům čas na představení si, jak by taková jejich třída snů vypadala. Mezitím rozdáme žákům na lavici pracovní list (Příloha 1). Poté zvolna žáky vraťte zpět do reality a vyzvěte je, aby každý sám do pracovního listu zapsal několik věcí, které v oné třídě snů viděl, co by se jim líbilo. Zdůrazněte, že se může jednat o skutečně snové, vymyšlené věci. Žáci se rozdělí do skupin dle vlastní volby a sdílí své představy ve skupině. Domluvte se s žáky na tom, že nikdo nebude představy ostatních kritizovat či se jim vysmívat, případně upozorňovat na jejich nereálnost, všichni pouze nápady ostatních vyslechnou. Můžete krátce sdílet společně různé nápady, aby se žáci navzájem inspirovali.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

2. Tři nápady za skupinu

Teprve po této fázi žákům řekněte, aby se na své nápady podívali ještě jednou, tentokrát však realistickýma očima. Co by šlo ve třídě uskutečnit? Jaký nápad se líbí většině členů skupiny? Jaké další nápady žáky napadnou, co by ve třídě šlo změnit, aby se v ní cítili lépe? Úkolem žáků bude, aby ve skupině dali dohromady 3 návrhy, jak vylepšit svou třídu, každý pro jednu z následujících kategorií. Ke každému z návrhů napíšou důvod(y) pro jeho zavedení (v čem se prostředí zlepší, proč je současný stav nevyhovující apod.):

Co může udělat každý sám
Co zvládneme jako třída s pomocí paní učitelky
S čím by nám mohli pomoci rodiče či vedení školy

Na velký papír či na tabuli do tří sloupců nadepište tři výše uvedené kategorie pro návrhy a vyzvěte skupiny, aby je postupně, jak budou výsledné skupinové návrhy vybírat, chodily zapisovat, a to včetně stručného zdůvodnění (např. Vymalovat si třídu obrázky, aby byla třída veselejší). U menších žáků je můžete zapisovat sami dle jejich formulace.

3. Hlasování

Poté, co každá skupina zapsala ke každé kategorii jeden návrh, společně je přečtěte a sdělte žákům, že nyní budou hlasovat o tom, které z návrhů by chtěli uskutečnit. Hlasování umožní sestavit pořadí oblíbenosti jednotlivých návrhů, záleží potom na vás a na třídě, kolik z nich a v jakém časovém období budete realizovat.
Můžete zvolit jednu z následujících variant hlasování:

Varianta 1 – Puntíky:
Rozdejte žákům razítka či barevné fixy/křídy a vyzvěte je, aby postupně, jak budou rozhodnutí, udělali puntík k tomu nápadu, který se jim líbí a který by chtěli uskutečnit. Celkem může každý udělit 3 puntíky, je na něm, jak je rozdělí (nebo můžete jejich rozdělení omezit například dle kategorií – jeden pro každou kategorii).

Varianta 2 – Semafor:
Rozdejte každému tři předem vytvořená barevná papírová kolečka (žáci si je mohou přinést za domácí úkol), červené, žluté, zelené. Barvy jsou inspirovány světly na semaforu a slouží k vyjádření mínění žáků. Postupně čtěte jednotlivé návrhy, po každém přečtení a chvilce na promyšlení na pokyn žáci zvednou jedno kolečko podle svého názoru: červená = nelíbí se mi, nechci; žlutá = nejsem rozhodnutý, nevím; zelená = líbí se mi, chci. Nějaký dobrovolník z řad žáků může vždy sledovat poměr jednotlivých barev a výslednou barvu k jednotlivým návrhům zaznamenat. Tato metoda je časově o něco náročnější, její výhodou je to, že se žáci vyjádří ke každému návrhu sami za sebe, bez většího vlivu ostatních spolužáků, a hlasování je přehlednější. Pokud máte návrhů hodně a hrozí, že by bylo hlasování po chvíli nudné, můžete nejprve hlasovat o návrzích v jedné kategorii a ty další si přepsat a hlasovat o nich v dalších hodinách. (Metoda je inspirovaná popisem z německého webu http://www.sn.schule.de/~sud/methodenkompendium/module/2/2_1.htm)

4. Vyhodnocení

Na závěr zhodnotíme, jaké návrhy byly nejžádanější a proč, a domluvíme se s žáky na postupu, jak je zrealizovat.

Tip:

Vyvěste po třídě papíry s různými návrhy a nápady, kterými se mohou žáci inspirovat (Příloha 2). Poraďte žákům, aby se nejprve prošli po třídě a přečetli si každý několik návrhů, které potom představí ostatním ve skupině. Nato žáky vyzvěte, ať formulují vlastní návrh. Dejte však pozor, abyste neomezili vlastní kreativitu žáků. Případně vyvěste nápady až poté, co žáci představí své vlastní nápady – na porovnání.

Co všechno jsem viděl/viděla v mé Třídě snů

Teď jsme už zase zpátky ve skutečnosti. Které z nápadů, které jsi popsal/a výše, by šly aspoň trochu uskutečnit a přitom se i líbily ostatním spolužákům? Nějak si je označ.

Pokuste se nyní společně vybrat nebo vymyslet tři různé návrhy, co by se dalo ve třídě zlepšit, každý k jedné z otázek.

Aby se vám lépe vybíralo, zkuste si nejprve **každý vymyslet nějaké návrhy sám** a zapsat si je spolu s tím, **proč jsou podle vás důležité, v čem se vaše třída vylepší, čemu návrh pomůže...**

Co může udělat každý sám?	Proč je právě tento návrh dobrý? V čem se vaše třída vylepší? Čemu návrh pomůže?
Co zvládneme jako třída s pomocí paní učitelky?	Proč je právě tento návrh dobrý? V čem se vaše třída vylepší? Čemu návrh pomůže?
S čím by nám mohli pomoci rodiče či vedení školy?	Proč je právě tento návrh dobrý? V čem se vaše třída vylepší? Čemu návrh pomůže?

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Co kdybychom si třídu vymalovali? Můžeme si na zeď namalovat i nějaké obrázky, to by třeba šlo ve výtvarce. Bude možná těžké domluvit se, jaká barva a jaké obrázky by se líbily všem...

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Pořád ještě máme staré lavice a židle. Co kdybychom je rozveselili a každý si svoji židli a lavici namaloval tak, jak se mu líbí? Není to nic těžkého a třeba Balakryl je i ekologicky šetrná barva, to se do Ekoškoly hodí!

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Mně by se líbilo, kdybych si o přestávce mohl prohlížet nějaké knížky nebo časopisy. Mohli bychom si tu udělat knihovničku, pro začátek každý může přinést jednu nebo dvě knížky, které už třeba nechce.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

O přestávce bych si nejradši hrála. Baví mě dáma a Děti z Carcassone. Co kdybychom si sem přinesli nějaké hry, abychom měli o přestávce co dělat? Jen budeme muset vymyslet pravidla, jak se k hrám chovat, aby se nezničily už za týden. To by ani nebylo moc ekologické...

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Doma máme spoustu květin, baví mě je zalévat. Tady jich tolik nemáme. Mohli bychom třeba i pěstovat něco, co se dá potom sníst – hrášek nebo jahody.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Viděl jsem v jedné škole, že ve třídě chovali žížaly! To by byla legrace, mohli bychom je krmit zbytky od svačiny a ony by z toho udělaly hlínu, do které pak můžeme něco zasadit. Akorát jsou nádoby na žížalí kompost dost drahé. Třeba by je ale zvládl vyrobit pan školník? Návod si může přečíst tady http://www.kompostuj.cz/vime-jak/vyrobte-si-komposter/, my si tam zase přečteme, jak se o žížaly správně starat.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Mně připadá naše třída taková neútulná. Nemohla by vypadat víc jako pokoj? Mít tu třeba koberec na zemi nebo nějaké křeslo... Třeba by někdo doma měl něco, co nepotřebuje.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Myslím, že bychom si mohli ve třídě pověsit školní Ekokodex. Moc si nepamatuju, co v něm všechno je, často kolem něj nechodím. Nebo si můžem vymyslet i náš třídní.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Napadlo mě, že kdybychom se domluvili s paní učitelkou nebo panem učitelem, mohli bychom tady někde mít krabičku, do které bychom mohli psát věci, které se nám nelíbí a které nás trápí, ale nechce se nám o nich mluvit. Krabička by byla zamčená a klíč by měla paní učitelka nebo pan učitel. Třeba by to někomu pomohlo.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Paní učitelka nám často říká, co máme dělat a co nemáme dělat, někdy to pořád opakuje. Co kdybychom si společně domluvili hlavní pravidla, jak se v hodinách a ve třídě chovat, a napsali si je na nástěnku? Třeba bychom je pak víc dodržovali, kdybychom si vymysleli, co je i podle nás důležité.

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012

Třída jako botanická zahrada

CÍLE:

Žák vyhledá a zpracuje informace o vybrané pokojové rostlině.

Žák se na základě toho o ni dlouhodobě stará v souladu s jejími potřebami.

1. STUPEŇ

PROJEKT S 1 VYUČOVACÍ HODINOU

Důkaz o učení:

Výstava rostlin – žáci zhotoví popisek k rostlině včetně jejích nároků. Vedou si deník o péči, v němž na závěr zhodnotí, jak byla péče náročná a úspěšná.

CHCETE VIDĚT DALŠÍCH 54 STRAN Z TÉTO PUBLIKACE?

ZAPOJTE SE DO MEZINÁRODNÍHO PROGRAMU EKOŠKOLA:

www.ekoskola.cz

EKOŠKOLA © Sdružení TEREZA 2012